

Een stap in de *werkelijkheid*

GEDICHTEN VAN MEITY VÖLKE

Met haar gedicht 'Onder water' won ze de Turing Gedichtenwedstrijd 2018 en ontving ze een geldbedrag van tienduizend euro. Toen ze in groep 7 haar eerste gedicht schreef, wist Meity Völke (1980) uit Roermond dat ze dichter wilde worden. Nu, op haar negenendertigste, getrouwd en moeder van twee kinderen, schrijft ze haar debuutbundel *Aan het licht* die zal verschijnen in januari 2020 bij uitgeverij De Arbeiderspers. Hierin opgenomen is een reeks gedichten over haar Indische oma. 'Als ik bij mijn oma ben, voel ik in alle opzichten dat ik thuis ben.'

DOOR DEWI DE NIJS BIK

FOTOGRAFIE STEFAN RUSTENBURG

Op de avond van de uitreiking werd ze hoogstpersoonlijk benaderd door de hoofdredacteur van de Amsterdamse uitgeverij. Of ze nog meer poëzie had geschreven en of ze die op zou willen sturen. Dat deed ze, en het viel meteen in de smaak. Zes weken later tekende ze een contract voor haar debuutbundel. Hoewel ze al vanaf jonge leeftijd de droom koesterde om dichter te worden, werkt ze sinds vier jaar pas echt aan haar schrijfcariëre als student aan de Schrijversvakschool Amsterdam.

'Ontsnappingspoëzie', noemde een docent van de Schrijversvakschool haar gedichten tijdens de les. 'Alsof de dichter steeds probeert te ontkomen aan wat de gedichten haar voorleggen.' De docent wees haar op het grote thema, zelf had ze het nog niet ontdekt.

'Hij had gelijk. Ineens zag ik wat ik op papier aan het doen was. Ik ben iemand die meer in het hoofd beleeft dan daarbuiten. Ik kan me dagen terugtrekken en ben graag alleen, dat moet trouwens ook als je poëzie wil schrijven, maar paradoxaal genoeg wil ik in mijn gedichten juist ontsnappen aan het altijd maar in het hoofd zitten, ontsnappen aan het introverte in

mezelf. Volgens mij probeer ik via mijn poëzie de werkelijkheid in te stappen.'

Aan het licht bestaat uit acht hoofdstukken, elk hoofdstuk heeft een werkwoord als titel. Via dit werkwoord, dat achter de bundeltitel wordt geplaatst, wordt de sfeer van het hoofdstuk ingeleid. De Indische gedichten vallen onder het hoofdstuk 'twijfelen', oftewel: 'aan het licht twijfelen'.

'Ik heb mijn oma als uitgangspunt genomen voor deze reeks. Hoe moet het voor haar zijn geweest in het bezette Indië, vroeg ik me af. Als jong meisje ten tijde van oorlog, en hoe nam ze afscheid van haar geboorteland, hoe aardde ze in Nederland? Natuurlijk zijn mij de verhalen hierover verteld, maar die benoemen voornamelijk de feiten. In de Indische gedichten heb ik geprobeerd haar emoties een stem te geven, zoals ik me inbeeld dat zij ze gevoeld heeft. Zo vermoed ik bijvoorbeeld dat ze aanvankelijk niet heel graag naar Nederland wilde komen, dat zij zich erg thuis voelde in Indonesië. Hoewel ik daar nooit zo expliciet met haar over gesproken heb, meen ik toch dat ik tussen de regels door weleens heimwee heb geproefd.'

Lus

*Er zou een leven lang aan gordels volgen maar nooit
meer een zo groen als deze en sprak men van geboren
worden dan zag ze kiemen, parallel geschakeld als
trosjes orchideeën, weinig nodig om te blijven leven.*

*Toch kwam er een gerucht van rood dat meevoer
op dezelfde wind die 's nachts in de waringin zingt.
'Blijf binnen,' zei de baboe. 'Je bent te veel van allebei,
te weinig van het ene. We spreken nu geen Nederlands.'*

*En zonder binnenshuis een paraplu te openen, nooit
één mes cadeau gekregen zonder geld terug te geven,
met eeuwig het geduld van karma: boete doen ze in
een volgend leven, bleef het rood marcheren in smetteloze*

*passen, laarzen glimmend, bajonetten spits. Papaja's
rottend langs de weg. Bruine rijst of zoute vis en muren,
hekken, ogen neer, het steeds herhaalde 'Buig voor mij.'
Weer een vader weg. Om alle achternamen werd een lus gelegd.*

Toen haar grootouders met haar vader in Nederland arriveerden, kwamen ze in een contractpension terecht in Roermond. 'Mijn opa en oma kregen geen voorrang op een huis omdat ze, met maar een kind, een klein gezin vormden. Op een gegeven moment hebben ze mijn oma's jongste broer in huis genomen. Toen kwam er een beetje schot in de zaak. Van wat oma me verteld heeft over de beginperiode in Nederland, heb ik altijd onthouden dat ze het koud had tijdens haar eerste Nederlandse winter en dat er aardappels waren. Elke dag weer aardappels. Als kind vond ik dat grappig want ze kon er op een alleszeggende manier haar hoofd bij schudden.'

Meity vindt haar oma en opa, inmiddels 90 en 96 jaar oud en onlangs 70 jaar getrouwd, voor Indische mensen niet typisch Indisch. 'Als kind had ik niet echt het gevoel in twee culturen op te groeien. Mijn opa en oma waren heel Nederlands, hadden een goed lopende dansschool en werkten hard. We bezochten weleens een pasar en aten rijst, maar dat was het wel zo ongeveer. Oma leerde mij een beetje Maleis als ik er naar vroeg, maar in die

taal werd eigenlijk alleen gesproken als iets niet voor mijn oren bestemd was. Toen ik op mijn zeventiende met mijn opa en oma door Java reisde, begreep ik beter dat het Indische ook een onderdeel is van mijn identiteit. Vanaf toen zag ik het wél en het gevoel is gebleven. Hoe ouder ik word, hoe Indischer ik me voel.'

Net als haar vader is Meity enig kind en daarmee automatisch enig kleinkind. Haar grootouders waren een soort tweede ouders voor haar, jong van geest en leden. 'Ik heb dat ook wel als benauwend ervaren; vier volwassen die bovenop je keuzes zitten. Ik heb lang niet hardop uit durven spreken dat ik het allerliefst van alles gedichten schreef en van schrijven mijn beroep wilde maken. Ik dacht: dat idee krijg ik er thuis nooit doorheen. De sfeer was liefdevol maar hermetisch. Soms had ik het idee dat mijn opa en vader via mij iets goed wilden maken, iets wat ze in hun eigen contact onopgelost hadden gelaten. Maar daar spraken we dan niet over. Dat is tevens mijn enige echte probleem met de Indische cultuur: het niet benoemen, niet uitspreken van problemen. Er wordt nooit eens stevig de

*'Ik heb lang niet hardop
uit durven spreken dat
ik het allerliefst van alles
gedichten schreef en van
schrijven mijn beroep
wilde maken'*

lucht geklaard. Altijd maar dat zwijgen. In mijzelf bespeur ik ook regelmatig een onwil om te praten, dan erger ik me aan mezelf, weet ik dat dat het typisch Indische is waar ik me in de rest van mijn familie zo aan stoort.'

Meity heeft na de middelbare school voor de opleiding Nederlands gekozen, waar ze tot haar teleurstelling ontdekte dat binnen deze academische opleiding niets aan creatief schrijven werd gedaan. Maar het heeft haar wél in aanraking gebracht met letterkunde. 'Ik heb me tijdens mijn studie erg beziggehouden met poëzie en proza uit de periode 1880 tot 1940. Ik las Nijhoff, Leopold, Boutens en mijn favoriete prozaschrijver Louis Couperus. Ik denk dat dat in mijn eigen poëzie, die vaak als traditioneel en klassiek gelezen kan worden, terug te zien is.'

Toen Meity vier jaar geleden begon aan de vierjarige schrijfopleiding aan de Schrijversvakschool, is ze pas moderne poëzie gaan lezen. 'Wat ik mooi vind, goed vind werken, is als je in poëzie een cadans teweeg kunt brengen, een ritme. In de moderne poëzie

'Ik voel mij tussen Nederlandse mensen Indisch en tussen Indische mensen Nederlands'

is dat wat op de achtergrond geraakt of helemaal niet aanwezig. Moderne poëzie is weer om andere redenen goed. Maar als je het mij persoonlijk vraagt, vind ik vooral ritme in poëzie belangrijk. Niet elk gedicht hoeft een jambische vijfvoeter te zijn, dat wordt saai op den duur, maar hedendaagse dichters laten vaak liggen wat je allemaal met klank kunt doen. Het ritme kan je gedicht ondersteunen. Ik merk zelf als ik schrijf dat er vanzelf een ritme in komt. Alsof het in mijn gehoor komt. De inspiratie voor een gedicht komt bij Meity vaak op een onbewust moment. Als ze bijvoorbeeld staat te koken of ze vouwt de was. 'Momenten waarop je je gedachten kan laten gaan. Dan komt er een regel in me op, eromheen ontstaat dan een gedicht.'

Meity wist al over de Schrijversvakschool, die vroeger 't Colofon heette, in de late jaren negentig. Uiteindelijk begon ze er in 2016 met een cursus poëzie en besloot daarna de vierjarige parttime schrijopleiding te gaan volgen, vastbesloten om ook af te studeren. 'Toen ik nog jong was zei mijn opa eens tegen mij: als Indisch meisje kom je er nog wel achter dat je soms net iets beter je best moet doen dan anderen. Ik heb die woorden nooit helemaal begrepen, ook nooit als zodanig ervaren. Ik snap natuurlijk wel dat de provincie Limburg in de jaren vijftig nog geen multiculturele samenleving was en vanuit die tijdgeest, en met een krijgsgevangenschap achter de rug, zal hij de opmerking gemaakt hebben. Maar als je anno nu tegen iemand zegt dat je een

Indische vader hebt, zullen de meeste mensen zeggen: nou en, wat is daar zo uitzonderlijk aan? Bewijsdrang is er voor mijn generatie volgens mij niet meer.'

Meity's man is half-Nederlands en half-Hongaars. Ze hebben een eigen vastgoedbedrijf in Roermond. 'Ik voel mij tussen Nederlandse mensen Indisch en tussen Indische mensen Nederlands. Ik denk dat mijn man met de Hongaarse identiteit hetzelfde ervaart. Toch leren we onze kinderen wel actief over de drie culturen waar ze onderdeel van zijn. We zijn al met ze naar Hongarije gegaan, Indonesië staat ook zeker op de planning, als ze iets groter zijn. We vinden het belangrijk als ouders dat onze kinderen weten waar hun roots liggen. Het zou best kunnen dat ik na het uitbrengen van *Aan het licht* een roman schrijf waarin het Indische een rol speelt. Ik weet niet of de roman erom zou draaien, maar over het Indische in mij ben ik nog niet uit verteld, dat voel ik wel.' •